

POSUDEK OPONENTA

Kdo je ponížěn, bude povýšen: Sociální dynamika hierarchického vzestupu v československé a české armádě

(DIPLOMOVÁ PRÁCE)

Autor práce: Bc. Klára Fejtová

Vedoucí práce: Mgr. Tomáš Ryška, Ph.D.

Za přínos předložené práce lze považovat skutečnost, že je věnována poměrně málo frekventovanému tématu. Základním autorčiným tématem bylo vnímání československé armády vojáky - kteří prošli vojenskou prezenční službou v letech 1965-1993 a vojáky z povolání, kteří slouží v armádě dnes. U těchto dvou výzkumných souborů informátorů, jejichž výpovědi autorka práce komparuje pro zodpovězení výzkumných otázek, však není jasné, zda druhá skupina zahrnuje i vojáky z povolání, kteří sloužili v obou politických režimech, nebo jenom ty „popřevratové“. V případě, že zahrnuje i bývalé „lampasáky“, znehodnocuje to celý korpus výpovědí, pokud by ovšem autorka nenašla způsob, jak se s tímto metodologickým problémem vyrovnat, a ten v práci nevidím. O počtech osob ve výzkumných souborech jsem našel jen vágní zmínku na str. 47:

„Nakonec se však několik takových rozhovorů (rozhodně ne tolik, kolik bylo zamýšleno) uskutečnilo...“ Kolik jich tedy bylo - dva, tři?

Výzkumné otázky jsou banální a chatrně zodpovězené. Závažnější jsou ovšem opět problémy metodologické. Vojáci dvouleté vojenské základní služby mohli sloužit v armádě v diametrálně odlišných podmínkách, daných geograficky, jejich zařazením ke zbrani a dobou, kdy sloužili. Jen pro příklad – vyhlášený útvar v Janovicích nad Úhlavou, kde byly celkem běžné ztráty na životech vojáků základní služby. Nebo neméně obtížná služba na Šumavě „na čáře“. V Sabinově na Slovensku,

byli-li odsouzeni vojenským prokurátorem; ale také jako příslušníci elitních parašutických jednotek; nebo v Praze u hradní stráže, kde chodili skoro každý den na vycházky do města atd. Rovněž časově nelze porovnávat neporovnatelné – úplně jiná služba byla na vojně v letech 1967-69, kdy přišla sovětská invaze, jiná v letech 1976-78, kdy byla vyhlášena Charta 77 a zase jiná v letech 1990- 92.

Výběr literatury není reprezentativní, ani příliš rozsáhlý. Co mne naopak zaujalo kladně, je kap. Vojenská slovesnost (str. 65). Škoda, že se ji autorce nepodařilo nějak ústrojně propojit s ostatním textem.

Práce má dvě roviny – na jedné straně byla dělána s velkým zaujetím a západem pro téma. Na straně druhé je z výše uvedených důvodů diletantská. Práci přesto doporučuji k obhajobě, ale **navrhuji ji hodnotit stupněm dobře.**

Praha 4. 8. 2014

Vypracoval: Mgr. Zbyněk Andrš, Ph.D.